

OSNOVNA ŠOLA
ANTONA AŠKERCA RIMSKE TOPLICE

KATJA MEJAČ

OD ODPADNEGA MATERIALA DO UPORABNIH IGER
SKOZI DELAVNICE NA EKO DNEVU

IZVLEČEK

Za izvedbo EKO delavnic na temo ponovna uporaba odpadnega materiala smo se odločili, ker smo želeli pripomoči k večji ponovni uporabi odpadnega materiala. Na EKO dnevu smo izdelali veliko družabnih iger, ki jih učenci uporabljajo v usmerjenem in neusmerjenem prostem času. Zadalimo si več ekološko usmerjenih ciljev in ciljev, s katerimi smo krepili in razvijali različne sposobnosti in spretnosti otrok.

POVZETEK

Kljub naraščanju količine odpadkov se naš odnos do njih počasi spreminja. Odpadki nam ne predstavljajo le težav, povezanih z okoljem, temveč v njih vidimo tudi material za ponovno uporabo, recikliranje. Razmišljati moramo o tem, kako lahko kot posameznik, šola, kraj prispevamo k večji ponovni uporabi odpadnega materiala. Uvideli smo, da bi lahko kot šola in kot posameznik še dodatno pripomogli k skrbi za naše okolje na področju odpadkov. Določili smo temo letošnjega EKO dneva: Izdelava iger iz različnih odpadnih in naravnih materialov. Izdelali smo igre s pravili, ki bodo dosegljive učencem ves čas njihovega usmerjenega in neusmerjenega prostega časa. Pri ustvarjanju iger so učenci pridobili izkušnje in spoznanja, kako lahko odpadno embalažo ponovno uporabimo, kako lahko v naravi najdemo potreben material za igro. Ob tem so razvijali ročne spretnosti, domišljijo, se ekološko ozaveščali, razvijali in krepili svoje sposobnosti. Učitelji smo realizirali več ciljev iz učnih načrtov, zmanjšali smo strošek pri nabavi iger. S samim načrtovanjem in izdelavo smo pri učencih dosegli, da se bolj zavedajo, kaj lahko kot posamezniki storijo za naše okolje.

V prihodnjem šolskem letu načrtujemo, da bomo to tematiko nadgradili z izdelavo didaktičnih iger in pripomočkov iz odpadnih in naravnih materialov.

Ključne besede: EKO dan, odpadni material, ponovna uporaba, družabne igre

ABSTRACT

Despite the fact that the amount of waste is increasing the attitude towards it is changing. However, waste is not considered to be only as an environmental problem but it is also treated as a recycling material. It is necessary to contemplate about what an individual, a school, or a town can do to put the recycling process into a greater use. We were aware that as a school institution and as an individual could contribute more for taking care of our environment, especially on the waste problem area. We agreed about the theme of this year EKO day: making games from different waste and natural materials. We made games along with rules which are going to be available to pupils during their target or non-target leisure activities. During making games children obtained some experience and knowledge about how to reuse the package again and how to find the necessary material in the nature. At the same time children developed their manual skills, abilities, imagination, and environmental awareness. Many aims were accomplish from different syllabuses, and the game purchasing costs were reduced. By planning and making the games children were able to see what impact we can have as individuals on the environment.

In the next school year we are planning to upgrade the topic by making didactic games and accessories from waste and natural materials.

Key words: EKO Day, waste material, material reuse, board games

1 UVOD

Kljub naraščanju količine odpadkov se naš odnos do njih počasi spreminja. Odpadki nam ne predstavljajo le težav, povezanih z okoljem, temveč v njih vidimo tudi material za ponovno uporabo, recikliranje. Razmišljati moramo o tem, kako lahko kot posameznik, šola, kraj prispevamo k večji ponovni uporabi odpadnega materiala.

Na septembrskem sestanku EKO predstavnikov posameznih razredov smo razmišljali, kako bi lahko kot šola ali posameznik pripomogli, da bodo v čistem okolju in naravnih lepotah uživale tudi naslednje generacije. Učenci so podali in našli veliko različnih rešitev. Pri pregledu dejavnosti smo ugotovili, da kot šola in posameznik že zelo dobro delujemo v tej smeri, saj že vrsto let ločeno zbiramo odpadke v razredih, iz njih izdelujemo različne dekorativne izdelke, sodelujemo pri številnih zbiralnih akcijah, kot so zbiranje tonerjev, baterij, plastičnih pokrovčkov, odpadnega papirja, odpadne električne in elektronske opreme, sijalk. Zelo smo ponosni na humanitarno noto pri zbiranju plastičnih pokrovčkov, saj pomagamo društvu v občini, in zbiranju starega časopisnega papirja, saj ta denar namenimo plačilu stroškov dejavnosti socialno šibkih otrok na šoli. Smo okoljeljubci, ki vsakodnevno skrbimo za čistočo naše okolice šole in izvajamo mesečne čistilne akcije.

Uvideli smo, da bi lahko kot šola in kot posameznik še dodatno pripomogli k skrbi za naše okolje na področju odpadkov. Ker že vrsto let ločeno zbiramo odpadke in iz njih izdelujemo izdelke v dekorativne namene, smo se tokrat odločili, da bo njihova ponovna uporaba še koristnejša. Tako smo brez težav določili krovno temo letošnjega EKO dneva: Izdelava iger iz različnih odpadnih in naravnih materialov. Zadali smo si naslednje cilje:

- a) pridobiti spoznanja in izkušnje, kako lahko odpadno embalažo ponovno uporabimo,
- b) pridobiti spoznanja in izkušnje, kako lahko v naravi najdemo potreben material za igro,
- c) iskati možnosti izdelave različnih iger za praktično uporabo v vzgojno-izobraževalnem procesu,
- d) ekološko ozaveščati učence,
- e) razvijati ročne spretnosti, domišljijo, kreativnost učencev,
- f) uporabiti družabne igre v usmerjenem in neusmerjenem prostem času učencev,
- g) zmanjšati strošek šoli pri nabavi iger,
- h) razvijati in krepiti sposobnosti otrok in osebnosti kot celote,
- i) pridobiti različne izkušnje (socialne, govorne, gibalne, čustvene, intelektualne ...).

2 ODPADKI

2.1 Odpadni material

Ena pomembnejših nalog naše generacije je skrb za čisto in urejeno okolje. Ne tisti, ki bodo prišli za nami, mi smo tisti, ki moramo poskrbeti, da bomo preudarno ravnali z odpadki in se trudili, da jih bomo ustvarili čim manj. In kaj sploh je odpadek? To je vsaka snov ali predmet, ki ga zavržemo ali nameravamo ali moramo zavreči.

Odpadke razvrščamo z dveh osnovnih vidikov. Glede na vir nastanka (zaradi opravljanja različnih človekovih dejavnosti) so odpadki razvrščeni v 20 skupin. Glavna delitev pa jih deli na komunalne (gospodinjski in njim podobni odpadki iz industrije, trgovine, javnega sektorja) in nekomunalne (nastanejo kot posledica opravljanja določene dejavnosti – iz kmetijstva, rudarstva, industrije ...). Druga klasifikacija odpadke deli na nevarne (tisti, ki vsebujejo težke kovine, azbest, nekatera električna in elektronska oprema, nekatera zdravila ...) in nenevarne.

Poleg te osnovne delitve lahko odpadke delimo še na različne druge načine. Naj navedemo le tisto, ki je za nas kot šola zanimiva. Odpadke delimo glede na materialno sestavo: steklo, tekstil, plastika, kovine, biološko razgradljivi odpadki, papir ...

2.2 Ločevanje in ravnanje z odpadki

Z malo truda se lahko ločevanja odpadkov loti vsak posameznik. Če ločujemo že tam, kjer odpadki nastanejo (doma, v šoli ...), lahko koristne surovine vrnemo v ponovno predelavo. Napredek pri ravnanju z odpadki pa je mogoč le s sodelovanjem.

Obstaja pet načinov ravnanja z odpadki (od najbolj do najmanj primerne načina): preprečevanje nastajanja odpadkov, ponovna uporaba proizvodov, recikliranje ali kompostiranje, sežiganje v sežigalnicah (pridobivanje energije), odlaganje odpadkov na odlagališča.

2.3 Recikliranje in ponovna uporaba

Recikliranje je proces, v katerem odpadke predelamo in jih ponovno uporabimo. S pomočjo recikliranja lahko naredijo popolnoma enak izdelek (steklenice, papir, konzerve), iz nekaterih

materialov pa lahko dobimo popolnoma drugačen izdelek (avtomobilske gume predelajo v odbijače).

Recikliranje je pomembno, saj s tem varčujemo z energijo, ki bi jo sicer porabili za izdelavo novih izdelkov. Prav tako ohranjamo naravne vire in daljšamo življenjsko dobo odlagališč, saj pravilno ločeni odpadki ne končajo na njih, temveč gredo v nadaljnjo predelavo in se znova pojavijo v našem življenju v prenovljeni podobi.

Ker pri ponovni uporabi ostanejo stvari v enaki obliki, kot so bile narejene, je ponovna uporaba za okolje boljša rešitev kot recikliranje. Ponovna uporaba zmanjša količino odloženih odpadkov na odlagališčih, vpliva na varčevanje s surovinami ter naravnimi viri, prav tako tudi posredno prispeva k zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov in podaljša življenjsko dobo izdelkov.

3 IGRA

3.1 Opredelitev igre in njen pomen

Igra je na videz preprosta aktivnost, vendar temu ni tako. Je spontana, poučna, ustvarjalna, zabavna in notranje motivirana aktivnost, pri kateri se otroci bolj ukvarjajo z dejavnostjo samo kot s cilji.

Igra ima svoje posebnosti in svoje zakonitosti ter spodbuja otrokov razvoj. Številne avtorice navajajo njen pomen v predšolskem obdobju, saj predstavlja njihovo osnovno dejavnost. Igra v predšolskem obdobju ima pomemben vpliv na vsa področja otrokovega razvoja:

- Razvoj gibalnih sposobnosti in spretnosti.
- Kognitivni razvoj: razvoj občutenja in zaznavanja, razvoj govora, spoznavanje in raziskovanje okolja, reševanje problemov, razvoj domišljije in ustvarjalnosti, socialno kognicijo.
- Emocionalni razvoj: sproščanje in izživljanje čustev (npr. doživljanje zadovoljstva, premagovanje strahu), uresničevanje želja, premagovanje težav in konfliktov, ...
- Socialni in moralni razvoj: razvoj socialne kompetentnosti (sodelovanje, razumevanje in upoštevanje drugih), osvajanje družbenih pravil in norm, razvoj samokontrole (npr. impulzivnosti, agresivnosti).
- Osebnostni razvoj: razvoj avtonomnosti, oblikovanje samopodobe, razumevanje sveta.

Prav tako pa je igra pomembna dejavnost za zdrav telesni in duševni razvoj tudi šolskih otrok.

Preko igre otroci pridobivajo najrazličnejše izkušnje (socialne, govorne, gibalne, čustvene, intelektualne ...), krepijo in razvijajo svoje sposobnosti in osebnost kot celoto.

Izbira in način otrokovega igranja sta odvisni od njegove trenutne razvojne stopnje (gibalnih in kognitivnih sposobnosti, emocionalne in socialne zrelosti), po drugi strani pa igra vpliva na to, da otrok v razvoju napreduje.

3.2 Vrste iger

Igra otroka je pri različnih starostih precej raznolika.

V strokovni literaturi najdemo različne klasifikacije otroške igre, pri čemer je najpogostejši kriterij vsebina igre. V Sloveniji je najbolj razširjena Toličičeva klasifikacija, ki igralne aktivnosti umešča v štiri skupine:

- a) funkcijska igra: različne vrste gibanja, tipanje, okušanje, mečkanje, čečkanje ...
- b) domišljajska igra: različne simbolne dejavnosti, igra vlog,
- c) dojemalna igra: poslušanje, opazovanje, posnemanje, branje,
- d) ustvarjalna igra: gradnja, risanje, slikanje, pisanje ročna dela ...

Ob pregledu literature smo se ustavili tudi pri klasifikaciji, ki jo podaja Singer (1994), saj govori o treh razvojnih ravneh igre. Tretja raven, ki je prevladujoča po 7. letu otrokove starosti (osnovnošolski otroci), so ravno igre s pravili, ki vključujejo tekmovalnost in pravila. Nadalje jih razdeli na:

- a) skrivalnice in druge prostorske igre s pravili in
- b) igre na igralnih ploščah.

Ravno te igre smo tudi izdelovali na EKO dnevu v tem šolskem letu.

Nadalje je zanimiva razvrstitev otroške igre, ki jo navaja Smilansky (1968), saj prav tako kot eno izmed štirih skupin navaja tudi igre s pravili. Preko njih »otrok prepozna, sprejme in se podredi vnaprej določenim, dogovorjenim in sprejetim pravilom« (Umek, str. 34). Med igre s pravili Smilansky šteje gibalne, športne, rajalne, didaktične in namizne igre.

Najpogosteje navedene vrste otroške igre pa so:

a) Funkcijska igra (oz. nesimbolna): je prevladujoča oblika igre v prvem letu otrokovega življenja. V drugem letu pride do njenega upada, vendar se ta oblika igre skozi razvojno višje oblike nadaljuje v celotnem predšolskem obdobju. Funkcijska igra zajema prakticiranje določenih funkcij in ni povezana z izrazno vsebino igrač. Sem prištevamo različne načine tekanja, skakanja, plazenja, plezanja, guganja, vlečenja, prenašanj, potiskanja, nalaganja, podiranja, rokovanja s predmeti in materiali. Pri tem otrok izvaja ponavljajoče gibe mišic s predmeti ali brez njih. Za to obdobje je značilno tudi posnemanje glasov.

b) Konstrukcijska igra: se pojavi ob koncu otrokovega 1. leta in je z leti vse pogostejša in celovitejša. Zanj je značilno, da otrok povezuje, sestavlja posamezne prvine in igračo gradi. Deloma jo lahko primerjamo s Toličičevo ustvarjalno igro.

c) Dojemalna igra: se lahko pojavi v 2. polovici 1. leta in dalje. Dojemalna igra zajema poslušanje in opazovanje, pa tudi posnemanje in branje. Otrok poimenuje, kar vidi, sledi navodilom pri izvajanju dejavnosti, sprašuje, dojema relacije. Izkušnje, ki jih otrok pridobi pri tej igri, uporablja v domišljjski in ustvarjalni igri.

d) Simbolna igra: (oz. igra pretvarjanja, domišljjska igra): se prvič pojavi pri 1,5 let starem otroku, v drugem letu pa pride do pomembnega razvoja simbolne igre. Za to igro je značilno, da si otrok predstavlja dejanje, predmet, osebo, pojav bodisi iz realnega ali domišljjskega sveta. V igri torej uporablja simbolizem. Preprostejša oblika simbolne igre je neposredna imitacija, pri kateri otrok ponovi dejavnost, ki jo predhodno zaznal v okolju (npr. mamica, ki hrani dojenčka). Razvojno višja raven simbolne igre pa je odložena imitacija, ko med posnemanjem mine nekaj časa (frizira, kot je nekoč videl mamo pri frizerju). Med 2. in 6. letom otrokove starosti gre predvsem za pretvarjanja, odmik od realnega k predstavnemu, fleksibilnost v mišljenju, jezikovni obrat, konverzacijo, decentriranje mišljenja, reverzibilnost, zmožnost razumevanja drugih in zavzemanje perspektive drugega. Za simbolno igro je potrebno tudi vztrajanje otrok v igri, zaradi česar se pri nižji starosti ne pojavlja. Pozitiven vpliv simbolne igre na otrokov razvoj je zlasti viden na področjih kot so: aktualno spontano verbalno izražanje v gledališki igri, bogatejše besedišče, kompleksnejši jezik, impulzivni nadzor, zabava. Več je tudi socialnih interakcij, pomemben pa je tudi napredek v različnih spretnostih. Razvoj simbolne igre pogojuje kognitivni razvoj. Ta igra zrcali otrokova izkustva, želje, pa tudi stiske in napetosti, ki jih preko igre sprostijo.

e) Igra s pravili: praviloma se pojavlja od začetka 3. leta dalje, pa še to sprva pri igrah z zrelejšim partnerjem. Ta oblika igre je najpogostejša med osnovnošolskimi otroki, mladostniki in odraslimi. Te igre so del kulture.

4 EKO DAN - Izdelava iger iz odpadnega in naravnega materiala

Že vrsto let na dan Zemlje, 22. aprila, na Osnovni šoli Antona Aškercia Rimske Toplice izvajamo EKO dan. V šolskem letu 2016/2017 smo se z EKO predstavniki razredov na uvodnem sestanku dogovorili za krovno temo EKO dneva. Ker se zavedamo, da proizvedemo veliko odpadkov, smo dolžni, da zanje tudi ustrezno poskrbimo. Odločili smo se za izdelavo iger iz odpadnih in naravnih materialov, saj bomo s tem realizirali več ciljev, ki si jih vsako leto zastavimo v okviru projekta EKO šola. Poleg tega se približujemo in uresničujemo vizijo naše šole «Kakovostno znanje in življenje».

EKO koordinatorici sva sodelavce na jutranjem sestanku v mesecu septembru seznanili s temo in cilji EKO dneva ter da bomo ta dan kot običajno izvedli ob dnevu Zemlje (v letošnjem letu dan prej). Ker veva, da je za uspešno izvedbo dneva dejavnosti potrebno skrbno načrtovanje in pravočasna priprava, sva sodelavce spodbudili, da o igri in potrebnem materialu zanje začnejo razmišljati pravočasno.

EKO predstavniki razredov so na razredni uri sošolcem predstavili temo in potrebo po zbiranju in shranjevanju naravnih in odpadnih materialov v šoli in doma. Poleg tega so jih povprašali, katere igre so tiste, ki bi jih želeli igrati v okviru podaljšanega bivanja, jutranjega varstva in varstva vozačev, tako da je že pred EKO dnevom začel nastajati zbirnik različnih iger.

V začetku aprila sva EKO koordinatorici pregledali nabor iger, ki so jih učenci zapisali in zatem izdelali akcijski plan EKO dneva. V njem sva razdelali, kaj bodo delali na razredni in kaj na predmetni stopnji.

4.1 Akcijski plan EKO dneva

Nosilci: učitelji predmetne stopnje in razredniki razredne stopnje

Izvajalci: učitelji in ostali zaposleni na šoli

Kdaj: 21. april 2017

Kje: v šoli in njeni okolici

Cilji:

- razmišljanje o odgovornem ravnanju z naravo, prijateljstvu do narave in soljudi,
- pridobiti spoznanja in izkušnje, kako lahko odpadno embalažo ponovno uporabimo,
- pridobiti spoznanja in izkušnje, kako lahko v naravi najdemo potreben material za igro,
- iskati možnosti izdelave različnih iger za praktično uporabo v vzgojno-izobraževalnem procesu,
- ekološko ozaveščati učence,
- razvijati ročne spretnosti, domišljijo, kreativnost učencev,
- pridobiti različne izkušnje (socialne, govorne, gibalne, čustvene, intelektualne ...),
- pridobivanje osnov vrtnarjenja in spoznavanje glavnega vira prehrane učencev, (zelenjavna gredica, skalnjak z zelišči),
- spoznati kaj nam nudi EKO park - Park prijateljstva (stik z naravo, mesto za sprostitev in počitek, možnost druženja, rekreacije in oddiha).

AKCIJSKI NAČRT EKO DNEVA

Dejavnosti na predmetni stopnji (od 6. do 9. razreda)		
AKTIVNOSTI (kratak opis)	Cilji	Kdo jo izvaja?
Izdelava/poslikava šolskega zunanjega prostora z igrami RISTANC, PISMO, TRI V VRSTO	<ul style="list-style-type: none">- Pridobiti spoznanja in izkušnje, kako lahko odpadno embalažo ponovno uporabimo,- iskati možnosti izdelave različnih iger za praktično uporabo v vzgojno-izobraževalnem procesu,- ekološko ozaveščati učence,	Učiteljica predmetne stopnje
Izdelava/poslikava šolskega zunanjega prostora z igrami ČLOVEK NE JEZI SE, KUBIDO	<ul style="list-style-type: none">- razvijati ročne spretnosti, domišljijo, kreativnost učencev,- uporabiti družabne igre v usmerjenem in neusmerjenem prostem času učencev.	Učiteljica predmetne stopnje
Izdelava iger iz odpadnega ali	<ul style="list-style-type: none">- Pridobiti spoznanja in izkušnje, kako	Učiteljica

naravnega materiala (ŠAH, MLIN, TRI V VRSTO)	lahko odpadno embalažo ponovno uporabimo, - pridobiti spoznanja in izkušnje, kako lahko v naravi najdemo potreben material za igro,	predmetne stopnje
Izdelava iger iz odpadnega ali naravnega materiala (ČLOVEK NE JEZI SE I, ČLOVEK NE JEZI SE II)	- iskati možnosti izdelave različnih iger za praktično uporabo v vzgojno-izobraževalnem procesu,	Učiteljica predmetne stopnje
Izdelava iger iz odpadnega ali naravnega materiala (IGRA S KAMENČKI, SESTAVI MOŽICA)	- ekološko ozaveščati učence, - razvijati ročne spretnosti, domišljijo, kreativnost učencev, - uporabiti družabne igre v usmerjenem in neusmerjenem prostem času učencev.	Učiteljica predmetne stopnje
Priprava grede za zelišča	- Pridobivanje izkušenj z urejanjem gredic in gnojenjem zdravilnih zelišč.	Učiteljica predmetne stopnje
Ureditev visokih gred	- Pridobivanje izkušenj z urejanjem zelenjavnega vrta.	Učiteljica predmetne stopnje
Ureditev parka prijateljstva in okolice šole, košnja ...	- Ozaveščati o možnostih učenja, druženja in zabave v naravi in pomenu tega.	Učiteljica predmetne stopnje
Pobiranje starega papirja v kraju	- Navajanje na ločeno zbiranje in ozaveščanje o pomenu in koristih zbiranja papirja za okolje in humanitarni namen.	2 učiteljici predmetne stopnje
Šolski novinarji – zbiranje vtisov z EKO dneva: intervju, članek	- Spoznavanje delo novinarja, prikazati utrip EKO dneva in vtise posameznikov.	Učiteljica predmetne stopnje
Čiščenje širše okolice šole	- Očistiti širšo okolico šole.	Učiteljica predmetne stopnje

Dejavnosti na razredni stopnji (od 1. do 5. razreda)

AKTIVNOSTI (kratek opis)	Cilji	Kdo jo izvaja?
Izdelava iger iz odpadnega ali naravnega materiala DOMINO I, TRI V VRSTO I, TRI V VRSTO II	- Pridobiti spoznanja in izkušnje, kako lahko odpadno embalažo ponovno uporabimo,	Razredničarka 1. razreda

Izdelava iger iz odpadnega ali naravnega materiala TRI V VRSTO III, TRI V VRSTO IV	- pridobiti spoznanja in izkušnje, kako lahko v naravi najdemo potreben material za igro,	Razredničarka 2. razreda
Izdelava iger iz odpadnega ali naravnega materiala ZBIJANJE KEGLJEV, SPOMIN	- iskati možnosti izdelave različnih iger za praktično uporabo v vzgojno-izobraževalnem procesu,	Razredničarka 3. razreda
Izdelava iger iz odpadnega ali naravnega materiala DOMINO II, TIPNI SPOMIN	- ekološko ozaveščati učence, - razvijati ročne spretnosti, domišljijo, kreativnost učencev,	Razredničarka 4. razreda
Izdelava iger iz odpadnega ali naravnega materiala VRTAVKA, MIKADO	- uporabiti družabne igre v usmerjenem in neusmerjenem prostem času učencev.	Razredničarka 5. razreda

Potek dneva na predmetni stopnji:

- 7.45–8.35 Učenci v razredih z učitelji – delavnice
9.50–10.10 Rekreativni odmor
10.10–10.30 Malica
8.55–12.55 Delavnice
13.00 Zaključek EKO dneva in kosilo

Potek dneva na razredni stopnji:

- 8.30–9.15 Pogovor z učenci o aktivnostih EKO dneva in priprava ustreznega materiala
9.15–9.40 Malica
9.40–11.40 Delavnice
11. 40–12.30 Predstavitve iger po razredih in igranje v avli
12. 30 Zaključek EKO dneva in kosilo

4.2 Izvedba EKO dneva

Teden dni pred izvedbo EKO dneva sva koordinatorici pripravili preglednice za učence predmetne stopnje, v katerih sva zajeli vse delavnice, ki se bodo odvijale tega dne. Učenci so se lahko na podlagi svojega interesa odločili, pri kateri dejavnosti bodo prisostvovali. Zatem sva

preglednice dali v elektronsko obliko in jih izobesili v EKO kotičku. Učenci razredne stopnje so na dan delavnic ostali v svojih razredih.

Preglednica: Vpis učencev po dejavnostih

Čiščenje širše okolice šole	Izdelava didaktične igre iz odpadnega ali naravnega materi	Izdelava didaktične igre iz odpadnega ali naravnega materiala
Učilnica: PRED ŠOLO Učenci: Pridite primerno oblečeni za čiščenje okolice šole. Učiteljica predmetne stopnje	Učilnica: GEO Učenci: Prinesite odpadni in naravni material in peresnico. Učiteljica predmetne stopnje	Učilnica: GOS Učenci: Prinesite odpadni in naravni material in peresnico. Učiteljica predmetne stopnje
1.	1.	1.
2.	2.	2.
3.	3.	3.
4	4.	...
5.	...	
...		

Petkovo jutro se je pričelo, kot sva načrtovali. Vsak učitelj je v svoji skupini podal navodila za potek EKO dneva. Kot je razvidno iz akcijskega plana, je bilo poleg glavne dejavnosti (izdelava iger iz različnih odpadnih in naravnih materialov) izvedenih še nekaj drugih, stalnih, vsakoletnih dejavnosti. Zelo smo veseli, da učenci z veseljem skrbijo za okolico šole, šolski park prijateljstva, visoke grede in zeliščne gredice. Tudi zbiralna akcija papirja je postala že del naše tradicije. Krajanje so vajeni, da vsako leto v mesecu aprilu, na dan Zemlje, izvedemo širšo zbiralno akcijo v kraju. Pred vhode hiš in stanovanjskih blokov nam skrbno pripravijo star časopisni papir, ki ga nato učenci odpeljejo pred šolo, kjer imamo za ta namen vnaprej pripravljen kontejner. Med dejavnostjo smo poskrbeli tudi za rekreacijo učencev z 20-minutnim rekreativnim odmorom.

Skozi celoten EKO dan je skupina šolskih novinarjev z mentorico fotografirala in snemala dejavnosti učencev in izvajala kratke ankete. Izdelali so diaproyekcijo fotografij, skozi katere je razviden celoten EKO dan na razredni in predmetni stopnji. Diaproyekcija se je vrtela naslednji dan v šolski avli, kjer smo lahko podoživeli EKO dan in videli tudi, kaj so delali učenci po drugih skupinah. Učenci so zelo zadovoljni s takšno predstavitvijo dejavnosti, ki se izvaja po drugih

skupinah, saj jim ta dan po navadi ne uspe, da bi si lahko pogledali, kaj počnejo njihovi vrstniki. Diaprojkcija se je vrtela tudi v času majskih govorilnih ur in tako je bil dan predstavljen tudi staršem. Šolski novinarji so poskrbeli za objavo slikovnega materiala tudi na šolski spletni strani. Poleg tega so napisali članek, ki je bil objavljen v lokalnem časopisu Laški bilten.

Ob koncu EKO dneva so učenci razredne stopnje svoje izdelke (igre) z velikim navdušenjem predstavili učencem drugih razredov in drug drugega povabili k igri. Opaziti je bilo, da z igrami skrbneje ravnajo in da drug drugega opominjajo k lepšemu ravnanju.

Skupina učencev predmetne stopnje je po EKO dnevu ob najini pomoči zbrala in izdelala zbirnik nastalih iger. Le-tega smo natisnili za vse razrede razredne stopnje in ga podelili EKO predstavnikom na majskem EKO sestanku.

4.2.1 Predstavitev primerov iz zbornika nastalih iger - Kako si lahko sami izdelamo igro iz različnih odpadnih in naravnih materialov?

V zbirniku so najprej predstavljene različne namizne igre, ki so jih učenci izdelali na predmetni in razredni stopnji ter igre na prostem (šolska avla, hodniki in zunanje površine), ki so jih izdelali učenci predmetne stopnje.

Preglednica 2: Seznam namiznih iger in iger na prostem

NAMIZNE IGRE	IGRE NA PROSTEM
Tri v vrsto I	Ristanc (v avli šole in na prostem)
Tri v vrsto II	Pismo (v avli šole)
Tri v vrsto III	Tri v vrsto (v avli šole in na prostem)
Tri v vrsto IV	Človek ne jezi se (v avli šole)
Zbijanje kegljev	Kubido (na prostem)
Spomin	
Domino I	
Domino II	
Tipni spomin	
Vrtavka	
Mikado	

Sestavi možica	
Šah	
Mlin	
Igra s kamenčki	
Človek ne jezi se I	
Človek ne jezi se II	

Izgled našega zbirnika iger je predstavljen na Sliki 1. Podrobneje bom predstavila dve igri, ki so ju izdelali učenci razredne stopnje. Igro zbijanje kegljev so naredili učenci tretjega razreda, igro mikado pa so izdelali prvošolci.

Ime igre: Zbijanje kegljev

Kaj potrebuješ za izdelavo?

- Prazne plastenke enakih velikosti.
- pesek.

Katere pripomočke si moraš pripraviti?

- Belo (mekol) lepilo,
- čopiče,
- časopisni papir,
- škarje,
- tempera barve.

Kako se lotiš dela?

Plastenke napolniš do približno tretjine s peskom in jih dobro zapreš. Iz belega lepila in vode pripraviš mešanico v razmerju 2:1. Del plastenke premažeš z pripravljeno mešanico in nanjo polagaš na trakce narezan časopisni papir. Delo nadaljuješ dokler ne »oblečeš« (skaširaš) celotne plastenke v najmanj dveh plasteh. Pustiš nekaj dni, da se vse dobro posuši, potem pa nastale keglje pobarvaš v poljubnih barvah. Nanje lahko z alkoholnim flomastrom napišeš tudi njihovo vrednost.

Kakšna so pravila igre?

Keglje postaviš na določeni razdalji. S prijateljem si določita črto, od koder jih bosta zbijala. Z žogico, ki jo zakotališ proti kegljem, poskušaš podreti čim več kegljev. Zmaga tisti, ki jih zbije več oz. tisti, katerega vsota zbitih kegljev je večja.

Ime igre: Mikado

Kaj potrebuješ za izdelavo?

- Palčke za ražnjiče.

Katere pripomočke si moraš pripraviti?

- Tempera barve,

- čopiče.

Kako se lotiš dela?

S tempera barvami pobarvaš 15 rumenih paličic, 15 rdečih, 5 modrih, 5 zelenih in 1 srebrno paličico. Počakaš, da se posušijo.

Kakšna so pravila igre?

Šop paličic postaviš pokonci na igralno površino in spustiš, da padejo v krogu. Na vse strani druga na drugo. Igralec za tabo poskuša izvleči čim več palčk, pri tem pa pazi, da se ne dotakne ali da ne premakne drugih palčk. Igralec si lahko pomaga tudi tako, da pritisne na konico palčke in jo tako dvigne. Če igralec med izvlačenjem premakne drugo palčko, igro nadaljuje naslednji igralec. Če igralec izvleče posebno srebrno, mikado palčko, si lahko z njo pomaga pri pridobivanju ostalih palčk. Izvlečejo se vse palčke. Na koncu igralci seštejejo število točk. Zmaga tisti, ki zbere največ točk.

Vrednost paličic:

15 x rumena paličica – 2 točk

15 x rdeča paličica – 3 točk

5 x modra paličica – 5 točk

5 x zelena paličica – 10 točk

1 x srebrna, mikado paličica – 20 točk

Učenci predmetne stopnje so izdelovali zahtevnejše igre. Podrobneje bom predstavila dve igri, in sicer igro mlin in človek ne jezi se.

Ime igre: Mlin

Kaj potrebuješ za izdelavo?

- Časopisni papir ali karton,
- jajčne škatle,
- barvni lepilni trak,

Katere pripomočke si moraš pripraviti?

- škarje,
- svinčnik,
- ravnilo.

Kako se lotiš dela?

Iz več slojev časopisa ali iz kartona narediš igralno ploščo velikosti 30x30cm.

Igralno ploščo oblepiš z barvnim lepilnim trakom. Z drugo barvo lepilnega traku izdelash mrežo, kot je prikazano na sliki. Iz jajčnih škatel izrežeš 18 figur. Iz ene vrste škatel izreži 9 figur, iz druge pa 9 drugačnih. V primeru da nimaš dveh različnih jajčnih škatel, le te pobarvaj z dvema različnima barvama.

Kakšna so pravila igre?

Vsak igralec dobi po 9 figur enake barve. Igralca izmenično polagata po eno figuro na katerokoli presečišče ali vogal in poskuša zgraditi "mlin", to je po tri enake barve v vrsto - vodoravno ali navpično. Če nasprotnik položi svojo figuro v nasprotnikovo vrsto, mu prepreči, da bi mlin zaprl. Kdor mlin zapre, lahko nasprotniku vzame figuro z igralne plošče, vendar ne iz nasprotnikovega že zgrajenega mlina. Ko igralca odložita vse svoje figure, jih začneta izmenično premikati. Igralec, ki je na potezi, lahko premakne le eno figuro do sosednjega polja. Tudi sedaj vsak poskuša zgraditi nov mlin, da bi nasprotniku vzel figuro. Ko igralcu ostanejo samo še tri figure, lahko skoči na katerokoli prazno polje. Zmaga igralec, ki nasprotniku pobere 7 figur - vse razen dveh.

Ime igre: Človek ne jezi se II

Kaj potrebuješ za izdelavo?

- Odpaden les različne vrste,
- lesne ostanke.

Katere pripomočke si moraš pripraviti?

- Vrtalni stroj,
- akrilne ali tempera barve,
- čopič.

Kako se lotiš dela?

Na odpaden les različnih mer(30cmx30cm, 50cmx50cm) s pomočjo šablone na igralno ploščo narišeš krogce, tako da ustvariš polje za igro s štirimi igralci (glej sliko spodaj). Odrasla oseba naj ti pomaga z vrtalnim strojem zavrtati delne izvrtine (glej sliko) globine 2-3mm na igralno ploščo. Za figure uporabiš kakršne koli odpadke iz lesa, ki so podobni figuri. Figure pobarvaš s štirimi različnimi barvami (rdeča, modra, zelena in rumena).

Kakšna so pravila igre?

Na začetku igralci vržejo kocko 1x, kdo vrže največje število, začne prvi. Vsak vrže kocko 3x, dokler ne vrže 6 pik, ter lahko postavi figuro na njegovo polje. V hiši (na cilju) ne moreš preskakovati figur ali polj, ampak je potrebno vreči točno število pik.

Če niso vse figure v vrsti (ena za drugo) v hiši oz na cilju, nimaš pa nobene figure na igralnem polju, lahko vržeš le 1x. Zmaga tisti, ki prvi pripelje vse svoje figure v hišo.

Skupina, ki je bila zadolžena za izdelavo iger na prostem, pa je ustvarila igre v avli šole, na šolskih hodnikih in zunaj, na šolskem dvorišču.

Ime igre: Ristanc

Kaj potrebuješ za izdelavo?

- Širok lepilni trak,
- kamenček,
- nalepke.

Katere pripomočke si moraš pripraviti?

- Škarje,
- svinčnik.

Kako se lotiš dela?

Z lepilnim trakom oblikuješ polja kot je prikazano na sliki. Na lepilne nalepke narišeš števila od 1 do 8, jih izrežeš in prilepiš v ustrezno igralno polje.

Kakšna so pravila igre?

Kamenček vržeš v prvi kvadrant in skačeš po oštevilčenih kvadratih po eni v enojnih in dveh nogah v dvojnih kvadratih. V polkrogu na vrhu ristanca se lahko spočiješ in se na enak način vrneš na izhodišče, vmes pa pobereš svoj kamenček. Tako nadaljuješ po naslednjih številkah. Če kamenčka ne vržeš v pravi kvadrat ali se med skakanjem prevrneš ali v enojnem kvadratu stopiš na tla tudi z drugo nogo, je na vrsti drug igralec. Zmaga igralec, ki uspešno zaključi s sedmico.

Ime igre: Človek ne jezi se

Kaj potrebuješ za izdelavo?

- Različne barvne nalepke,
- platenke.

Katere pripomočke si moraš pripraviti?

- Škarje,
- šestilo,
- svinčnik.

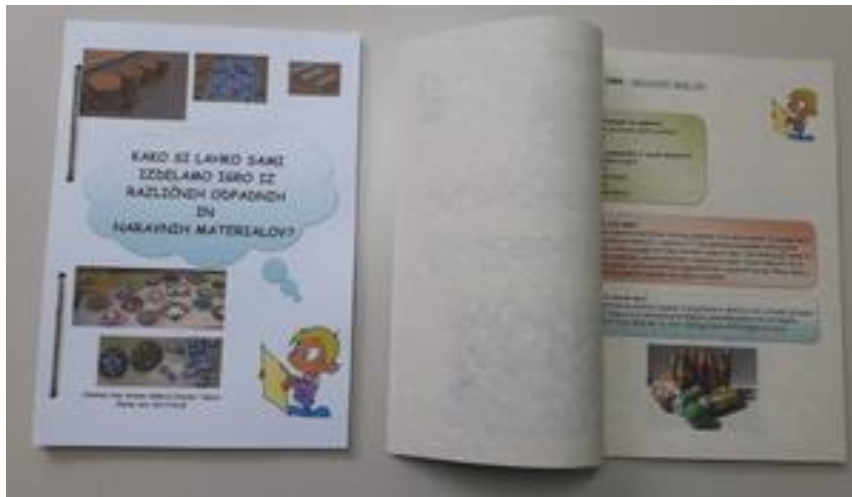
Kako se lotiš dela?

S šestilom na barvne nalepke narišeš kroge. Na bele nalepke nariši 36 belih krogov, na nalepke rdeče, modre, zelene in rumene barve pa nariši in izreži 9 krogov. Kroge prilepiš na tla tako da oblikuješ igralno polje, kot je prikazano na sliki. Za figure uporabiš 4 vrste različnih barvnih plasten (npr modra-fanta, zelena –donat, rdeča-kečap, rumena-cedevita).

Kakšna so pravila igre?

Na začetku igralci vržejo kocko 1x, kdo vrže največje število, začne prvi. Vsak vrže kocko 3x, dokler ne vrže 6 pik, ter lahko postavi figuro na njegovo polje. V hiši (na cilju) ne moreš preskakovati figur ali polj, ampak je potrebno vreči točno število pik.

Če niso vse figure v vrsti (ena za drugo) v hiši oz na cilju, nimaš pa nobene figure na igralnem polju, lahko vržeš le 1x. Zmaga tisti, ki prvi pripelje vse svoje figure v hišo.

Slika 1: Zbirnik nastalih iger (Vir: Lasten arhiv, šolsko leto 2016/2017)

4.3 Evalvacija EKO dneva

Po zaključenem EKO dnevu sva se koordinatorici sestali in evalvirali dan dejavnosti. Ugotovili sva, da smo realizirali zastavljene cilje. Učitelji so bili zadovoljni, da so bili pravočasno seznanjeni z dejavnostmi tega dne, da so se lahko ustrezno pripravili. Posameznike je zmotila neresnost nekaterih učencev, kar pa bi se zgodilo ne glede na aktivnost. Ugotovili sva, da je nekaterim skupinam še ostal čas in bi lahko izdelali še kakšno igro. Kljub temu je bil čas izkoriščen, saj so lahko v »prostem času« preizkusili igre, ki so jih izdelali in pri njih odkrili še kakšno pomanjkljivost ter jo odpravili.

V mesecu maju sva EKO koordinatorici sklicali sestanek EKO predstavnikov celotne šole, na katerem smo z učenci evalvirali EKO dan. Ugotovili smo, da so bili cilji EKO dneva realizirani. Učenci so bili z dnevom zadovoljni in izrazili so željo, da kakšen podoben dan izvedemo tudi v prihodnje. Tako za prihodnje šolsko leto načrtujemo ponovno ustvarjanje iz odpadnega in

naravnega materiala, iz katerega bomo izdelovali didaktične igre in didaktične pripomočke za različna predmetna področja.

Pri sami evalvaciji sva koordinatorici lahko samo potrdili, da je najino sodelovanje izredno pomembno z več vidikov. Po eni strani zato, ker je obvladovanje in koordiniranje dela celotnega kolektiva in učencev izredno naporno, po drugi strani pa nama je prav prišlo, da je eni bližje delo z mlajšimi, drugi pa delo s starejšimi učenci. Najino sodelovanje, usklajevanje in razdeljevanje posameznih nalog je bilo tako veliko lažje in učinkovitejše. Prav tako je potrebno poudariti, da je bil tudi pretok informacij veliko lažji, boljši in hitrejši, kar pa je seveda zelo pomembno za dobro izvedbo kateregakoli projekta.

Učiteljice podaljšanega bivanja in jutranjega varstva so povedale, da učenci radi posegajo po igrah, ki so jih sami izdelali in da z njimi skrbneje ravnajo.

Slika 2: Igre iz odpadnega materiala

Slika 3: Zelo radi se igramo.

(Vir: Lasten arhiv, šolsko leto 2016/2017)(Vir: Lasten arhiv, šolsko leto 2016/2017)

5 SKLEP

Lea Janežič je v gradivu za pripravo na EKO kviz za srednje šole 2015/2016 v sklopu Odpadki zapisala: «Velika večina odpadkov ima možnost ponovne uporabe. Premaknimo meje v svojih glavah in začnimo razmišljati o recikliranju, zmanjševanju, ponovni uporabi odpadkov.» Tako bomo tudi mi skupaj uspeli in poskrbeli, da bo naš planet lepši in čistejši.

Na šoli smo res premaknili meje in združili prijetno s koristnim s tem, ko smo se odločili, da bomo iz odpadne embalaže in naravnih materialov izdelali igre s pravili, ki bodo dosegljive učencem ves čas njihovega usmerjenega in neusmerjenega prostega časa. Pri ustvarjanju iger so učenci pridobili izkušnje in spoznanja, kako lahko odpadno embalažo ponovno uporabimo, kako lahko v naravi najdemo potreben material za igro. Ob tem so razvijali ročne spretnosti, domišljijo, se ekološko ozaveščali, razvijali in krepili svoje sposobnosti. Učitelji smo realizirali več ciljev iz učnih načrtov, zmanjšali smo strošek pri nabavi iger. S samim načrtovanjem in izdelavo smo pri učencih dosegli, da se bolj zavedajo, kaj lahko kot posamezniki storijo za naše okolje.

Učencem v šoli omogočamo raznovrstno igro v času jutranjega varstva, varstva vozačev, podaljšanega bivanja in med odmori v času pouka, saj se zavedamo njenega pomena za otrokov razvoj.

V prihodnjem šolskem letu načrtujemo, da bomo to tematiko nadgradili z izdelavo didaktičnih iger in pripomočkov iz odpadnih in naravnih materialov.

6 SEZNAM REFERENC

1. Čas M., Kranjc M. Otroška razigranka. Priročnik/učbenik o otroški igri z najrazličnejših vidikov. Velenje: Modart, 2015
2. Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. Psihologija otroške igre: Od rojstva do vstopa v šolo. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 2001

Internetni viri:

<http://www.ekosola.si/uploads/2010-08/Ekokviz%20SS%202015-2016.pdf>

<http://www.vo->

[ka.si/sites/default/files/snaga_si/stran/datoteke/5164_odgovorno_za_profesorje.pdf](http://www.vo-ka.si/sites/default/files/snaga_si/stran/datoteke/5164_odgovorno_za_profesorje.pdf)

http://www.simbio.si/cache/documents/5416ba7c8cc2a42b463cd6cf/loceno_zbirajmo_in_reciklirajmo.pdf

<http://www.veckotodpadki.eu/ORZ/3r/ponovna>